

Előfizetési díj.

Videkpostán vagy helyben házhoz hordva

Egy évre	16 frt.
Félre	8 frt.
Négyévre	4 frt.
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főttér 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

AZ ÉRTÉKESBÉ CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint et Volger (Wallischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben Haasensteint és Volger hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitátor 5. sz.

Nyiltéri czikkok gármond sora után 25 kr. fizetendő.

LŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap hatdik évfolyama negyedik évnegyedére.

„Kelet” előfizetési ára:

Egy évre	16 frt.
Félre	8 frt.
Négyévre	4 frt.
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Anegrendelések legoézlszerűbben postai utaránynyal alóirt könyvkereskedésbe küldendők.

Nolcz egyszerre beküldött előfizetés után tzeletpeldánynyal szolgálnak.

STEIN JÁNOS,
a „Kelet” kiadója.

Az orosz csár és Oroszország.

(6.) Még mindig nem tudjuk: dupirozva vagyunk-e, vagy csakugyan a mi érdekeinknek megfelelőleg folynak a diplomati alkudozások. De abból, a mi nyilvánosságra jutott, annyit látunk, hogy Oroszország azt a különös játékot, hogy a szerb laborut tényleg vezet és emberrel, pénzzel segíti, hogy a szerb diplomatia háta mögött áll és másfelől biztosítja a diplomati békés hajlamairól és szent czéljairól, azzal akarja megmagyarázni, hogy éész Oroszországban csak a csár akarja, békét, de sem a korona-örökös, sem a kormány, sem a sereg, sem a legujabb politikai tényező: az orosz közvélemény nem ért vele egyet, hanem provokáln akarja a háborút.

E mindeusetre különös magyarázat, főleg azon Oroszország részéről, mely eddig semiféle európaiactióban más irányadót, más tényezőt nem ismert, mind a csár elatózódását. A mi demokratikus és alkotmányos érzelmeinknek jól esnek, ha csakugyan annyira lejárt volna magát az abszolusmus még Oroszországban is, hogy már aközvélemény dominál; habár az a közvélemény fanatikus és fel nem világosodott is; de miután eddig még erre semmikkézzel fogható, vagy csak rationalibilis datunk sincs, kénytelenek vagyunk tartózkodással fogadni ezt a magyarázatot is.

Iaz, hogy a csár magán jelleme humánus és békeszerető, legalább életírói és az itatók vagy diplomaták, kik közlebe jottak, ilyennek rajzolják. Sőt a jobbágyság felszabadításától, a játékonyágig zámatlan adat bizonyítja is ezt. De kérdés hogy az ember minden kérdésben dminálja-e az uralkodót és államfrfit. Mert ha így van és főleg a mostani nemzetközi viszonyokban érvényesül az akkor bármilyen hatalmasnak tart-suk iaszt az „orosz közvéleményt”, mégis hiszük, hogy a béke fentartható lesz. Mert oroszország állam- és hadszervezete nem olyan természetű, hogy a közvélemény „áramlatai” dominálják azt, a mi nem így szabadság, de történetesen ez esetben nagy szerencse lenne Európára nézve.

ondják, hogy a csár sajátkezü levele, melyet uralkodónkhoz intézett, válassz enek, egy hasonlóan magánlevele, melyin a csár felelősségére lón figyelmeztete. Ha ez így van: akkor a döntés a nék és a diplomatia kezéből egyenesen az uralkodókéba ment át és így a csárnak csakugyan lón alkalma jellemének behizgyítására és érvényesítésére. És ha ezt éényesíti, ha gátot vet a panszlavismnak, (mert a muszka áramlat, mely a délláv ügyet karolja fel, egyébként nem mondható) és délszlavismnak, akkor sok pár ember életét menti meg és ez ugya-gyoblerdeme lesz összes belreformjainál, melyek különben sokban enyhítők absolutismut,

Nem épen kédvész dolog Európa nemzetközi viszonyaira nézve, hogy egy ember akaratától függ békéje; de ez már oly szerencsétlenség, melyen csak nagyon radikális átalakulás segíthet és arról bizony most, midőn épen az orosz barbarizmustól félünk, senki sem álmodozhatik. Elég lesz, ha a mostani civilizatio és alkotmányosság megmenthető lesz; mert ezeket fenyegeti most komoly veszedelem. Mert az szent igaz, hogy abban a perczen, melyben Oroszország serei megindultak, egy oly chaos tör ki Európában, a melyent még a francia forradalom s nagy Napoleon hadjáratái sem idéztek elő; mert lehet, hogy az ezek által okozott felfordulás nagyobb volt, de minthogy a nyugati reform eszméket hozták fegyvereik élén, a világ csak előre baladt nyomdokaikban; de az orosz invasio a barbárságot és sötétséget hozza magával és hasonló tényezőket kelt fel; mert akkor Törökország is megkezdén „szent háboru”-ját, mely vad pusztításból fog állani, mit nála az „önvédelem” fog igazolni; sőt nálunk is feltámadna a 27 év óta eltemetett gyűlölet és lenne egy oly iszonyu pusztulás, a melyent a világ még nem igen látott, mert ekkor a Balkan-lakói ép úgy, mint a kozákok, a Kárpát völgye ép, úgy, mint Kis-Azsia egyenlők lennének a barbárságban és ez iszonyu lenne. Hátra dobná, sőt megölné a civiliziziot sok helyen.

Nem bírnánk, hanem a civiliziziot féltjük mi az orosz háborútól és ezért örül-nénk, (bár Európára nézve szomorú dolog) ha legalább a csár befolyása megmentené a békét!

— Vámügyi tárgyalások. A vám-ügyben fontos mozzanatok előtt állunk. A német vámszerződés tárgyalására mindkét kormány előkészületeket tesz, hogy elkészítse azon utasításokat, melyek szakközvegeinek az alkudo-sokra szükségessé. Matkovics osztálytanácsos most a kereskedelmi kamarában folytat tárgyalásokat szaktérfelekkel azon czikkekre nézve, melyekben a német kormány rézéről represszá-któl lehet félni. Így tegnapelőtt és tegnap tárgyalatott a liszt, marha és borvám. A tárgyalások folytatattatni fognak. — A francia szerződés ez év végén járván le és az angol pótszerződés fellevén mondra, e két állammal szemben egy ideiglenes, a legtöbb kedvezményben részesülő nemzetek tétéleire fektetett szerződés van javaslatba hozva. A jövő héten pedig a román vámtariffa specifikus tétéleinek megállapítása fog folytatattatni.

— A bécsi községtanács és a kiegyezés. A bécsi községtanács jogügyi osztályának mai ülésében Dr. Berg ügyvédnek a magyar kiegyezés elleni petitiója került tárgyalásra. A községtanács erősen tiltakozott Cislajt-haniának még súlyosabb terhelése ellen s e nyilatkozatra fakadt: Mig jogilag áll a paritás, a tapasztalás bebizonyította, hogy Cislajthániának annyit kell fizetni a mennyit Translajthánia követel, mig az összmorarchiát érdeklő ügyekben egyedül Magyarország befolyása látszik mérvadódnak. E viszony nem tarthat tovább. Cislajthánia népessége nyögi az adók súlyát s belefáradt Magyarország hegemoniájába. (Ily barátságos nyilatkozatokat kap Magyarország cserében azon engedményekért, melyeket Ausztriának tesz.)

— A magyar kir. curia joghatóságáról választási ügyekben Horváth Lajos képviselő ur törvényjavaslatot készített az igazság-ügyminiszter megbízásából, mely legközelebb a minisztertanács eleibe kerül.

— Marocsics tábornagynak marsallá való kinevezése, bécsi hír szerint november 1-én történik meg. A közös hadsereg nagy novemberi előléptetéseit különben még e hóban közöz fogunk tétetni.

— A lengyelek és a háború. Ily czim alatt következő közlemény foglaltatik a „Narodnie Noviny” panszláv lapban: A len-

gyel történelmi társulat Londonból egy kiáltványt intézett a szerbekhez, a melyben óvja őket az orosz hatalomtól, mint a mely háboru-ba vitte s bonyolította őket. No mily gondoskodók lettek egyszerre a többi szlávokról. — Csak természetes, mert ők már szomorú tapasztalásból ismerik a muszka atyáskodást.

Kolozsvár, 1876. okt. 5.

(B—n.) A törvényhatóságok kikerekítése és szervezkedése már megtörtént, s a közigazgatási és fegyelmi bizottmányok is megalakultak, úgy, hogy mi sem áll útjában annak, miszerint mindenki hozzáállson azon munkához, melylyel őt a köz-bizalom megbizta s melyre, midőn vállalkozott azáltal azt is nyilvánította, miszerint magát képesítettnek tartja a reá ruházott kötelezések teljesítésére.

Igen nehéz volna az összeállított bizott-mányok és tisztikarok egyes személyeit venni bírálat alá s nem hiszünk, hogy erre magát bárki is képesítettnek hinné; de a hangnatra, mely a szervezkedés folyamata alatt mutatkozott, visszapillantani nem árt, mert az tanulságos és legalább részben megnyugtató.

Az érdekelttség, ha nem is minden törvényhatóságban, de legalább azok többségében mondhatni kielégítő volt s utóljára is leginkább csak némely pessimisták maradtak a passivitás terén, kik minden alkalommal, mindent csak korholnak, de sem jó, sem rossz tervvel nem állnak elő.

Hagyjuk ezen urakat mentőkre, legyen nekik a magok hitök szerint, mert a szerencsés fejérre mosni úgy sem volnánk, képesek s az elcsúggyt békételek száma ugys jóval csekélyebb, hogy sem képesek lehetnének a megalkotott törvények czálszerű keresztülvite-lét megakadályozni.

Ne háborgassuk tehát őket álmaikban, de tömörüljen pártunk minden tagja minden törvényhatóságban az olyanok ellen, kik a passivitásból kilépve actioiba léptek a törvények életbeléptetése megnehezítésére, sőt ha lehetne, lehetlenné tételére.

A szervezkedés alkalmával itt-ott a Bolea és Hodosi-féle román izgatók is előállottak álalmellenes aspirációikkal, de örömmel constatálhatjuk, miszerint kevesebb hatással, mint gondoltuk s velők szemben a magyar elem magatartása szilárd, de egyszersmind loyális volt s ennek következtében a román és magyar nemzetiségek közti feszült állás apadóban látszik lenni, mi reménylenünk enged, hogy végre valahára a haza minden polgára nemzetiség és valláskülönbség nélkül egyesülni fog a közczél előrsére, mi nem lehet más, mint az alkotmányos parlamentarismus megszilárdulása.

A minden alkalommal, de minden remény nélkül a nagy némettel kaczerkódó száz atyáknak egy része is hallatta szavait, de ezáltal meglehetősen kevés sikerrel s ezek ellen nem lehet sikeresebb eljárás követni, mint a melyet eddig is követtek az illetők, a midőn az ifjú századoknak a kiváltságok korszakára visszatérővö henczegő seregét határozottan viszszaütasították.

A pártoskodás sem mutatkozott a lefolyt szervezkedési gyűlések alkalmával oly mérvben, mint a régi megyegyűléseken szokott, mit meglehet, hogy az okozott, miszerint szélső bal mondhatni elenyészett a királyhágón innen, a szélső jobb pedig nem tudta még megfészkelni magát.

Szabad legyen azonban azt reménylenünk, miszerint a multakon okulva, belátták a megyei vezérterfiak, hogy a dictiozás helyett a tettek mezejére kell térniük s oly egyének kezébe tenni le a megyék kormányzatát, kik arra hivatottak.

Volta törvényhatóságok, melyek duzzogó állást foglaltak el részint a kikerekítés s főleg a központok megállapítása miatt, de ezeknek száma igen csekély.

Rövidbe foglalva: a törvényhatóságok kikerekítése elég hígadva folyt le a legtöbb helyt s ennél fogva lehet reményleni, miszerint a megyék önkormányzata mi hamarabb életre való gyökereket fog verni hazánkban és a szélső-égek nem lesznek képesek zsibaszott, ag hatni hazánk anyagi és szellemi fejlődésére.

A képviselőház ülése okt. 4-én.

Kolozsmegye több községeinek Steinacker Ödön által beadott kérvénye Beszterce-Naszód-megyébe leendő bekebelezésük iránt, a kérvényi bizottsághoz utasittatik.

Nemes Nándor és Lónyai Menyhért grófok végleg igazolt képviselőknek jelentettek ki. Mocáry Lajos kijelenti, hogy a képviselői összeférhetlenség tárgyában beadott törvényjavaslatát, mely elfogadásra nem tarthat számot, ezen ülészakra visszavonja.

Trefort Ágostonnak a Fehér-megyében fekvő szt.-ágotai s bárándi alapítványi javak bérbeadása tárgyában tett interpellációra adott válasza szintén tudomásul vétetett.

Tisza Kálmán Simonyi interpellációjára kijelenti, hogy a magyar és osztrák kormány között a vám és keresk. szerződés és a felállítandó magyar nemzeti bankot illetőleg, az alkudozási feltételek és alapok ugyanazok, melyeket már a tavasszal jelzett. Erre nézve az előterjesztéseket jan. havában fogja a kormány előterjeszteni, mindkét kormány körülből egy időben. A bankkérdés megoldására nézve Chorin Ferenc interpellációja folytán tudtul adja, hogy ez irányban semmi változás, vagy újabb megállapodás nem jött létre Szóba jött ezen tárgyalásoknál a 80 millió bankad-ság kérdése. A mi kormányunk azon nézetben volt, hogy ezen bankad-ságnak kérdése elintéztet nyert az 1867 évi XV. t. cz.-ben; a másik államban azon nézet van, hogy ezen kérdés nem nyert elintéztet. Egyik kormány úgy, mint a másik ragaszkodik határozottan álláspontjához. Ily esetekben két eszköz van: az egyik a háború, a másik és ez szokott ma a civilisálabb országokban igénybe vétetni, a választott bíróságok ítélete. Nálunk az első esik a dolog természeténél fogva. Abban egyezett meg tehát a két kormány, hogy mindenik saját törvényhozása elő törvényjavaslatot fog be-terjeszteni, melyben ajánlani fogja, hogy ezen kérdés elintéztése czéljából a két törvényhozás küldöttségei tegyenek kísérletet s ha ezen uton megoldás bizonyos idő alatt nem sikerülne, akkor bizza mind két fél ezen ügy eldöntését választott bíróságra.

Simonyi Ernő a miniszterelnök mostani válaszában korábbi állásához képest határozott hanyatlást lát. A kormánynak a tövényes felmondáshoz kellett volna ragaszkodnia. A választott bíróság eszméjét pártolja, de nem a kormány által tervezett alakban. Nem veszi tudomásul a választ.

A ház a miniszterelnök választát tudomásul vette.

Bujanovits interpellációját, melyre a közlekedési miniszter közelebből fog válaszolni, Horánszki bemutatja a mentelmi bizottság jelentését Miletics ügyében.

Szombaton fog napi rendre tüzetni. A legközelebbi ülés pénteken tartatik, melyen a pénzügyminiszter elő fogja terjeszteni exposéját.

A háború.

Szerbiából.

— Belgrádból oct. 1-éről írják a „Pol. Corr.”-nek: A Morava-völgybe vezető minden uton jelentékeny csapatok mennek Deligrádba. Csernajeft kivánságára minden bárhol található csapatokat a főhadserghez küldenek. Pár nap múlva meg lesz a döntő esata, mely határozni fog a háború kimenetelét.

Abdul Kerim foglyok kimondása szerint Abdul Kerim pasa is magához vonta a közel városokban volt helyőrségeket. Osman pasa hadtestéből másfél dandár gyalogság csatlakozott Abdul Kerim hadtestéhez, kik Knjazevátz és Nisen át gyorsmenetben érkeztek meg. Csernajeft azt hiszi, hogy mielőbb kiegyenlíti a két fél közti számegegyenlőséget. A hadügyminiszter az Ibar hadtest legnagyobb részének parancsot adott Deligrádba menni. Jankova Klissuráról is 5 zászlóalj és egy üteg ment a Morava-völgybe. Ezzel összefügg az a változás,

mely az Ibar hadtest parancsnokságában történt. Nowoseloff Jávorról a Drina hadtesthez tételtt át. O-Szerbia határszélén sokkal csekélyebb haderő áll, hogyssem az komoly hadműveletekbe bocsátkozhatnák. Ellenben a Drinánál azt hiszik, még mindig megragadhatják a törökök az offensívát.

A közel három hó óta tartó háború csaknem egészen fölemeszté a szerbek hadiszereit. Ezek pótlására sok pénz szükséges s a szerb kormány szentpétervári házakkal van alkudozásban, hogy onnan és Moszkvából kaphasson hadiszereket. Nagy agitatio kezdődött, hogy Szerbia ne fogadja el a háború előtti status quo. A török tartományok keresztényen alttvalóinak sorsa iránt többé nem aggódnak, mióta a nagyhatalmak maugukéva tették azok ügyét. Ellenben annál nagyobb gondot fordítanak arra, hogy Szerbia a tett áldozatokért kárpótást nyerjen. Tökéletes függetlenséget követelnek Szerbia számára. A kormány helyzete mindinkább tarthatatlanná válik ezen agitatioval szemben. A fejedelem a királyiul kiküldetés által támadt anarchiát erőlyesen elfojtani iparkodik. Orosz körökben határozottan beszélték, hogy Odesa és Belgrad között három orosz kereskedelmi hajó fog közlekedni, melyek az orosz önkényteseket fogják ide szállítani, mivel a Duna-gőzhajó társaság e tekintetben difficiilis lett.

Montenegro.

A montenegrói csatáról jelentik, oct 3-ról, hogy Mukhtar-basa 4000 főnyi erősst nyert, s most már 15,000 emberrel áll montenegrói területen. Trebinje, Stolic és Niksics várak bőven elláttak élelemmel.

Bosznia.

Boszniában Despotovic szerb orosz felkelő vezért tökéletes kudarcot vallott. Csapatja, mely mintegy 5000 emberből állott, feloszlott, mert a bosnyákoknak sincs többé kedvük a verekezésre. Milán „király” boldogító kormánya után pedig már épen nem vágyakoznak, hanem folytatni óhajtják békés munkájukat.

A béke javaslatok szövege.

A reformok a „Pol. Corr.” egy konstantinápolyi levele szerint a következőkben állanak:

Szerbiára és Montenegróra nézve maradna a háború előtti status quo. Az összes birodalomnak alkotmány adatai s az Andrassy gróf által javasolt reformok kiterjesztetnek az európai török birodalom minden tartományára. Miután e reformok az összes birodalomban életbe lépnek, magától értetlik, hogy Bosznia, Hercegovina és Bulgária is élvezni fogják azokat.

A tervezett alkotmány alapvonásai ezek:

Választott gyülekezet, mely Konstantinápolyban ülésezik.

A nép képviselőket választ a szandzsak tanácsába, a szandzsakátus képviselőket küld a tartományi tanácsba s ez delegátusokat nevez ki a konstantinápolyi nemzetgyűlésbe Bosznia 6 képviselője (3 muzulmán és 3 keresztény), Hercegovinának 4 (2 muzulmán és 2 keresztény), Bulgáriának 8 (4 muzulmán és 4 keresztény), Smynának 5 (3 muzulmán és 2 keresztény), képviselője stb. lesz Konstantinápolyban. A parlamenti szinidők alatt egy állandó vegyes felügyelő bizottság (félében muzulmán félében keresztény), mely Konstantinápolyban székel, fogja ellenőrizni a helyi kormányzat tetteit s a nemzeti tanács határozatait. Végül a közigazgatás minden ága ujja szerveztetik.

A fegyveres beavatkozás megszünte.

A fegyveres beavatkozás veszélye monarchiánk részéről egyelőre legalább s e pillanatban el van hárítva. Az orosz részről tett emez ajánlatot Andrassy gróf utasította vissza előbb és csak azután csatlakozott Anglia is határozott helyesléssel külügyi kormányunk ezen kijelentéséhez.

A porta alkotmánytervezete, illetőleg békeltétteleiből kilátszik, hogy a török kormány szélesebb basíra fekteti a reformokat, mint a hatalmak kívánták s az egész birodalomra kiterjeszteni szándékozik azokat.

A hatalmak már most „garantiáról” gondoskodnak. Mert nem tekintik annak a porta által javasolt választott tanácsot. Ujra folynak tehát a tanácskozások és alkudozások.

Némely diplomatiai körökben azonkívül a porta ezen eljárásában egy régi taktika ismétlődését látják, mely szerint többet ígér, mint a hatalmak követelnek, hogy aztán egy adott alkalommal vissza vegye és ne teljesítse azt, a mi nincs nyére.

S Bécsből írják a „P. L.”-nak, hogy most monarchiának is azon van, hogy a porta garantáitka nyújtson, melyek nélkül a reformok nem egyebek írott malacznál.

A porta olyan formán felel a hatalmak reformjavaslataira, hogy mit sürgetik Hercegovina és Bosznia számára a közigazgatási autonómiát, mikor a porta sokkal többet szándékozik megadni alattvalóinak s a reformok jótéteményében nemcsak a lázadókat szándékozik részesíteni.

Táviratok.

Belgrád, oct. 4. A szerbek tegnap a Vitkóvácz fölötti trubarevi hidat a Moraván több órai harc után elvesztették. Nagy veszteségeket szenvedvén, a hidat légbe akarták röpíteni, de nem értek rá. A szerbek állása ennél fogva oldalt és hátulról igen fenyegetve van.

Bécs, oct. 4. Szumarakoff Livádjai öröksége, mely csak pénteken történik, a hatalmak közti alkudozások nem fognak előre haladni. Konstantinápolyban, hol a legújabb török győzelmek miatt nagy ujjongás uralkodik, péntekre hivatalos nyilatkozatokat várnak, melyek az eddigiekkel nem azonosak és sikeres diplomatiai intervencióra biztos kilátást engednek.

Viddin, oct. 4. Akhmet Ejub pasa főhadiszállása nemi jelentések szerint Szerovácba helyeztetett át s a Morava három pontján kiviták az átkelést. Ozmán pasa csapatai Zajecstől már 3 nappal ezelőtt elindultak, állítólag, hogy Knyazevác felé nyomuljanak.

Belgrád, oct. 4. Azon bir, hogy Törökország a hatalmak békejavaslatait visszautasította, itt nagy örömet okozott, minthogy minden reményt egy európai conflagiációba helyeznek.

Páris, oct. 4. Az „Agence Haves” jelentéi: Politikai körökben biztosnak hírlik, hogy egy conferentia iránti alkudozások közel vannak; a hatalmak Belgrádban és Konstantinápolyban egyidejűleg az ellenségeskedések tényleges megszüntetésére fognak hatni.

Páris, oct. 4. Az orosz kormány párisi, londoni, berlini, bécsi és római követekkel egy jegyzéket küldött, melyben sajnálatát fejezi ki az ellenségeskedéseknek Szerbia által történt megújítása, valamint a fegyvernyugvás meghosszabbításának megtagadása felett és világosan kifejezi a hatalmak egyetértése iránti óhaját, hogy a hadművelők az ellenségeskedések megszüntetésére bírassanak. — Az angol parlament egybehívása valószínű.

Szerajevó, oct. 4. A törökök fényes diadalt arattak Novi Bazar mellett a szerbek ellenében, kiknek ereje 8000 emberből állott.

Belgrád, oct. 4. A hivatalos lajstrom szerint a mult hó 28-kán vívott alexandriai csatában a szerbek 1800 halottat és 800 sebesültet vesztek.

Szt.-Pétervár, oct. 4. Szkobeleff tábornok a kokandi győz 5000 emberrel Badagosi (Judával határos) tartomány ellen indul.

BELFÖLD.

(Hangverseny.)

Szászváros, 1876. oct. 2.

T. szerkesztő ur!

Egy igen érdekes hangversenyről akarom tudósítani becses lapja olvasóit. Annak lefolyását nemcsak azért sietek nyilvánosságra hozni, mert mind anyagi, mind szellemi tekintetben fényesen sikerült, hanem főképpen azért, mivel az — teljes reményem szerint — városunk jövőbeli szociális életében fontos fordulópontot jelez.

A ki tegnap este a gr. Széchenyi Istvánhoz címzett szálloda nagy termében egy hangversenynek, mint az azután következett táncvigalomnak figyelmes hallgatója és szemlélője volt, alig hiszszük, hogy csak gyanítható is azon merev hidegséget, éles ellentétet, mely főleg az utóbbi időkben a szász és magyar nemzetiség tagjai közt tényleg létezett. Ellenkezőleg ellenszenven helyett láthatott olyan békés egyetértést, fölemelő hangulatot, rokonszenvet, testvéries érzületet, mely ha igazi, őszinte vala, a legszebb reményekre jogosít fel az iránt, hogy városunkban a szász és magyar polgártársak között minden idegenkedés, távolság elenyészett.

Honnan ez örömdetes változás? ki hinné, hogy az egy szerény hölgy nemes gondolkodásának s fáradhatlan tevékenységének eredménye? Egy hölgyé, a kinek nevével egy a fővárosi, mint a vidéki lapok hasábjain gyakran találkozánk az utóbbi időkben.

Torma Zsófia kisasszony — miként meggyőződünk — nemcsak a régészeti kutatások lelkes gyakorlója, hanem a társadalmi életben is tevékeny és üdörös működést képes kifejtetni. A nemeskeblű urhölgy látva azt, hogy a szenvedélyes politikázás a különböző nemzetiségek közé mily éles ellentéteket vont s mily viaszos társadalmi életet hozott létre; látva azt, hogy mint ugyanazon megyének és városnak lakói nem élhetünk továbbra is az eddigi szomorú diszharmóniában, egy hangversenyt tervezett a „Liedertafel” és a „Magyar polgári dalárda” javára, a két testület jobb erőinek közreműködése mellett. Célját a szellemi eredmény iránt annyival elérhetőbbnek vélte, mert épen e tájban köztünk időzőtt a budapesti conservatorium kitűnő növendéke: Bolberitz Clémence kisasszony, a ki a nevezett közös célra készséggel ajánlotta fel közreműködését szülővárosában.

És az eredmény várakozáson felül kielégített mindenkit; Torma Zsófia kisasszony célját érte.

Városunk intelligens családai felette nagy számmal jelentek meg ez este az előadás helyiségében. S a harmonia, mely a magyar és német dalok előadása alatt a termet betöltötte, egyszersmind áthatotta a kebleket is azon gondolatot ébresztette föl bennünk, hogy vétek a művészetben politikát űzni! Hanem aztán nem is politizáltunk ám! A helyett megtapsoltuk megújraztuk a német dalt, a szász atyafiak pedig megtapsolták és megújrazták a mi dalainkat. Majd a csárdást is annyiszor ismételték, a hányzor mi a keringőt. Szóval csupa gyönyörűség volt látni, miként versenyeztünk egymással a felett, hogy melyik fél győzi le a másikat udvariasságban, előzékenységekben. Röviden szólva, mi ez alkalommal Torma Zs. k. a. kezdeményezése folytán egy fuzionális hangversenytartottunk, mely — a szépen sikerült kezdetből következőleg — azon meggyőződést ébresztette föl bennünk, hogy társadalmi életünkben a testvéries szellem fölébredt. Most már az a teendők, hogy szorgalmasan ápoljuk, fejlesztjük és hiven megőrizzük e szellemet.

S e tekintetben azt hisszük, jövőben is sokat, igen sokat tehet Torma Zsófia kisasszony. Ugyanazért, midőn itt a nyilvánosság terén fejezzük ki köszönetünket, a melyet mások és sokan csak kis körben nyilvánítottak ki a kisasszonynak, e nemes intencióju kezdeményezés felett: egyuttal kérve-kérjük a derék urhölgyet, hogy örködjék e testvéries egyesülés élete fölött azzal a nőies gyöngédséggel, meggyőző, finom tapintattal, a melylyel azt létrehozni sikerült.

De egyszersmind szász és magyar polgártársainkat is kérjük, hogy ha már egyszer belátták azt, miszerint egymás jóindulatára, barátságos érzületére nagy szükségünk van — örközzék megkeblökben azt a békülékeny szellemet, azt a testvéries hangulatot egymás iránt, mely a tegnap esti együttléteket oly szépen jellemezte.

A mi már az egyes közreműködők előadásait illeti: örömmel tudósíthatom, hogy mindnyájan oly sikerülten s annyira teljes megelégedésünkre végeztek feladataikat, hogy a szép koszorukat, a sok tapsot és kihívást, melyekkel a hálás közönség őket elhalmozta, méltán kiérdemelték.

Az oroszán-rész a dicséretből Bolberitz Clémence k. a.-t illeti, a ki „Faust”-ból az „ékszer-átiát”, Egressytől magyar népdalokat, a „Troubadour”-ból a cigányról örköső szóját énekelte s ráadásul egy francia cupletet. A kisasszony minden egyes darabot erőteljes, szépen iskolázott mezzo-soprán hangjával nagy bravour közt adott elő. Midőn utolsó dalával másodszori kihívásban is részesült s megjelent az emelvényen, hová itt lépett fel legelőször, gyönyör közt pillantá meg szemünk a „Liedertafel” és a „m.p. dalárda” jelvényeit mellén, melyeket a két testület elnöke ajánlott fel a kisasszonynak szerény emlékül a szíves közreműködésért.

Várhegyiné de Foulton-Norbeck bárónő urasszony Kückennek egy szép dalt („Az ég csak egy könnyet hullatott alá”) csinosan és zajos tapsok között énekelte. Fölismerhető kellemes hangján, hogy annak idején jól iskolázta.

A közönség bizonynyára örülni fog, ha a bárónő gyakrabban fogja magát hallatni.

Kirchner Friederike és Leonhard Betti k. a.-ok „Schmoll Péter” nyitányt Wéber 4 kezű átiratában összevágva és könnyed technikával játszották. Továbbá együtt adtak elő egy kettős dalt („A csüggés”) Dessauer J.-tól), aztán külön-külön egy-egy solót s Kirchner Fr. k. a. Lewitzky Gyula ural színter egy kettős: „Isten veled!” Donizettitől). — Kirchner Friederike német sopránja, finom érzületteljes előadása mély benyomást tesz a a hallgatóra; főleg Kücken „csendes vízi-részát” oly szép színezéssel doloita, hogy valódi élvezet volt hallani. — Leonhard Betti k. a. Schuberttől „a vándort” meglepő kifejezéssel adta elő. Most is megámultuk gyönyörű mély ált hangját, mely különösen az alsó rézgekben megrázó erővel hangzik. — Lewitzky ur tenor hangját egy évóta nem hallottuk

s örömmel tapasztaltuk, hogy mindtisztaságban, mindcséngés és erőben sokat nyert.

Dingesz Elenora k. a., Deák Garó és Barabás László urak Mihályi Károlynak „Édes anygylom!” című harmasát énekeltek s az ismeretes magyar zamatú szép terzett (I. tenor, soprán és II. basszus) frissével együtt megtette a hatást s méltó ujrászásban részesült Deák G. és Barabás L. együtt még az „Italia” duettet összevágva énekeltek. Dingesz Elenora k. a. pedig hat darabot szokott jártassággal és könnyedséggel kísért a zongorán.

Végül Kehs Elenora k. a. zongora kísérete mellett Scheffer Frigyes ur játszott egy hegedű-solót. Sajnos, hogy a reppant hőség miatt két hegedű is folyvást lehangolva volt s a miatt nem tudta technikáját kellően feltüntetni.

Utóljára elismeréssel kell kiemelnem azt az áldozatkészséget, melyet a vendéglő jelenlegi tulajdonosa Wagner Gusztáv ur tanusított a hangversenyzők iránt. Dacára annak, hogy az egyes termekgyökere átlakítása és kiujtása csak folyamatosan volt s tehát a nagy terem átengedése által a munka folytatásában és bevégezésében a tulajdonos ur nagyon is akadályoztatott: a jótékony cél iránti tekintetből egész készséggel engedte át a termet nemcsak a hangverseny megtarthatására, hanem az azutáni táncra is. Ez miként már említett, általános jó kedv között reggeli 3 óráig tartott.

A jelen voltak nagy számból következők: a jótékonycélra igen szép összeg gyűlhetett be. Sok ily élvezetes estélyt óhajtunk városunk műszerető közönségének! r. l.

Alispáni jelentés.

(Kolozsmegye közgyűlése 1876. septemb. 29-én falolvasta Gyarmathy Miklós alispán.)

(Folytatás.)

Áttérve most a megye járásaira: itt először is mint legfontosabb ügyről a közegészség állapotáról teszек jelentést a járási szbiró uraktól vett adatok alapján.

A Gyalui járásban aug. hó közepén általában minden községben szelid lefolyás váltó-láz uralgott. Ez időt megelőzőleg Marisel és K.-Monostor kivételével reudes egészségi állapot létezett. Azonban Mariselben jul. közepéig nagyban, K.-Monostoron kisebb mértékben uralgott a ronsoló toroklob.

A b.-hunyadi járásban aug. hó közepéig kielégítő volt az emberek egészségi állapota; azonban ez időtől kezdve epélés és sok helyt hurutos vérhas lépett fel, különösen a körösfői és k.-sz.-királyi körjegyzőségekben. A vérhas inkább a gyermekeknél észleltetett, azonban sürű halálozás sehol sem fordult elő. A szbiró ur felhívására a jár. orvos ur ugyan megjelent a községekben, de az általa rendelt gyógyszereket a nép részint bizalmatlanságra, részint szegénysége miatt nem igen használta.

A m.-bikali járásban inkább csak a váltó-láz mutatkozott és mutatkozik.

A n.-almási járásban az egészségi állapot általában véve kielégítő volt egész nyáron, de egy hó óta csaknem minden községben fellépett a váltó-láz. A ronsoló toroklob Bercsén és Kis-Petriben megszűnt, de Topa-Szt.-Királyt még mindig mutatkozik.

A m.-nádasi járásban a közegészség általában véve jó.

A kolozsi járásban Györgyfalva község kivételével járványos betegség nem fordult elő, itt azonban a gyermekek között jelentkezett a ronsoló toroklob, a melyben szenvedett 6, kik közül 5 meghalt, 1 meggyógyult.

A mocsai járásban szintén csak a ronsoló toroklob okozott komoly aggodalmat, a mely M.-Frátán 13 beteg közül 6-tot elragadt. Tótházán 5 beteg közül meghalt 3, N.-Sármáson pedig szintén 5 beteg közül meghalt 2. Jelenben még csak N.-Sármáson mutatkozik e vészes kór, míg Frátán és Tótházán megszűnt.

Az örményesi járásban az egészségi állapot kitűnő.

A n.-nyulási járásban az emberek egészsége kielégítő volt.

A tekei járásban több községben a hideglelés és vérhas uralg, egyéb járványos betegség nem mutatkozik.

Teke városában az egészségi állapot egy általában kedvező s néhány szelid lefolyású váltó-láz eseten kívül egyéb betegség nem jelentkezett.

Össze foglalva: a megye területén a lefolyt 4 hó alatt legtöbb váltó-láz eset jelentkezett, kevesebb vérhas, de a mi méltán kelhet aggodalmat, az évek óta szírványosan pusztító ronsoló toroklob mind ez ideig nem volt teljesen kiirtható.

A hasznos házi állatok egészségi állapota meggyeztet kielégítő volt egész nyáron s csak a n.-almási járás Tamásfalva és Kásapatak községekben lépett fel a disznók között járványképpen a vértályog az első községből elragadván 44, a másiktól 40 darabot.

(Folyt. köv.)

A törvényhatóságokból.

Besztercze város szervezete.

Besztercze, 1876. okt. 4.

A Király föld újjászervezése következtében az oltani városok különváltak a vidéktől s rendezett tanácsú városokká leszenek. Így Besztercze is, melynek tanácsa szintén megalakult már.

E szervezet szerint: Siegler János eddigi rendőrigazgató a polgármesteri, Pelion M. eddigi tanácsos a rendőrigazgatói, Broser Tr. árvaszéki előadó, Poecch K. a tisztügyészi s végre Binder I. a főjegyzői állást foglalták el a városi communitás határozata alapján, melyben nevezetteknek a fizetése is megállapított ideiglenesen. Ugyancsak a communitás egy ötagu bizottságot választott, melynek a választói névjegyzéket lesz feladata kiigazítani.

r. l.

Alsó-Fehérmegye közigazgatási bizottsága.

Nagy-Enyed, 1876. okt. 4.

Alsó-Fehérmegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta első ülését, melyben megalakult. A bizottság választott tagjai: Barts Ferenc, Biró Miklós, Bogdán Lajos, Boér Ferenc, br. Kemény Géza, br. Kemény Endre, Pánfilie János, Pávai V. Elek, Elekes Károly és Zeyk József; a hivatalnokok pedig ezek: Zeyk Károly főispán, Csathó János alispán, Török Bertalan főjegyző, Biró M. tisztügyész, Duka Vazul árvaszéki elnök s dr. Magyari Károly főorvos, mint megyei tisztviselők; végre Nesztor Gábor kir. ügyész, Gáspár János tanfelügyelő, Wellman Adolf adófelügyelő, Póka Kálmán a kir. építészeti hivatal főnöke és Fleischman Fr. pósta- és távírdai főnök, mint állami hivatalnokok.

A bizottság első ülésében felolvastatván a ministeri leirat, először is constituálniak mondta ki magát; aztán pedig intézkedéseket tett az iradai, kiadói s levéltári helyiségek iránt. Végre megállapítván a tanácskozási rendet, megválasztotta a fegyelmi bizottságot, a főispán ajánlatára pedig egyhangú felkiáltással egy mérnököt, építész és egy gyógyszerészt választott a megyei közegészségügyi bizottságba s megjelölvén a napot, melyen jövőre minden hóban rendes ülést fogja megtartani: elszlott.

r. l.

Háromszékmegye közigazgatási bizottságából.

Közdi-Vásárhely, okt. 3.

Gr. Kálnoki Dénes és Lázár Mihály, egykori székünk volt főkirálybírói, mint biztos forrásból irhatom, nem fogadják el a mandatumot Háromszékmegye közigazgatási bizottságába. E visszatámasztást, mint állítják, nevezett urak magánviszonyaikkal indokolták. Mindenesetre csak sajnálni lehet, hogy a közéletnek két olyan veterán harczosa, mint gr. Kálnoki és Lázár, visszavonulnak épen az összes közigazgatás reformját célzó ez új institutio életbeléptetésénél, a mi egy kis demonstratio színezetével is bírhat az intézmény nyílt és titkos elleni szemében.

M. L.

Maros-Vásárhely város közigazgatási bizottsága.

M.-Vásárhely, okt. 5.

Maros-Vásárhely szabad királyi város közigazgatási bizottságát — mint ottani egyik levelezőnk értesít — a következőleg választotta meg: Dr. Knöpfler Vilmos képviselő, Bihari Sándor tanár, Lázár Ádám ügyvéd, Bodolla János ügyvéd, dr. Csiki József orvos, Derzsi János birtokos, Wagner Frigyes birtokos, Patrúbán Miklós kereskedő, Burdács Alajos gyógyszerész, Jenei Albert gyógyszerész. Helyettes tisztügyész Szabó József fiatal ügyvéd választott meg. Az állam részéről Pongrácz helyi postafőnök és Horváth Samu kir. mérnök vannak kinevezve az illető ministerek által a bizottságba; továbbá az itteni kir. ügyész, tanfelügyelő és adófelügyelő.

r. l.

Besztercze-Naszódmegyéből.

A besztercze-naszódmegyei közigazgatási-bizottság, mint nekünk írják, e hó 2-án tartotta első szervezkedő ülését Hőszer Nándor főispán elnöke alatt, ki az üléspont 10 órakor megüytvén röktönzött szép magyar beszédében bizalomra s munkaságra hívta fel a tagokat, kik összesen 16-an jelentek meg, a többiek is s más ürügy alatt honn maradtak. A hivatalnokok és megyei tisztviselők mind megjelentek és igazoltattak, a választott tagok közül valók voltak a hiányzók. A főispán német és román nyelven is megmagyarázta a szervezésről szóló ministeri leiratot és kiosztatta az utasítást 25 példányban magyar szöveggel. Erre egy szász és egy román tag (pap) azon óhajátokot fejezték ki, hogy ezután a ministeri leiratok ne csak magyaráztassanak a főispán által, hanem hiteles fordításban német és román nyelven is olvastassanak fel, sőt kérsék föl a belügyminiszter, hogy a bizottság köteleimről szóló

utasítást küldje meg német és román nyelven is, mert ők az államnyelv nem értik. Tehát röktön nemzetiségi kérdés.

A főispán megmagyarázta ezen uraknak, hogy a közigazgatási bizottság keblly nyelve a törvény értelmében csak s az államnyelven lehet, három nyelven vezeti a megye kebllye: lehetetlen; ezért hát felírni oknéklküli flárdáság. Az utasítást pivat uton saját nyelvén megszerezheti minden tag, de a minisztertől ezt nem várják. A törvényhatóság kifelé a községek irányában tisztelni fogja a községek nyelvet még egyesek rányában is. Ebben aztán belenyugodtak a felálalók. Megválasztott a fegyelmi bizottság s, melyben minden nemzetiség képviselve van. A gyűlés széprendben folyt le d. u. 1/2 egyráig tartott.

Az erdélyi rész közegészségügyi stastikája.

Besztercze szé és város.

A törvényhatóság területén működik összesen: Orvos 7. Okleveles ába 36. Van gyógyszerár 2. Esik tehát a megye területén: 1 orvos 1,90 mfdre. 365 lakosra, 1 Okleveles bába 0,34 mfd, 732 lakosra, 1 gyógyszerár 6,25 mfd — 13,128 lakosra.

Ezek szerint Beszterce vidék- és városra vonatkozólag a következő statisztikai viszonyok állanak:

Van egészségügyi szénly 23 községben, tehát a törvényhatóság 24 községhez viszonyítva a községek 95,83 %-ában.

Ezen 23 község lakoinak száma 25,627, tehát a tvhatóság összes lakosságának 97,83 %-ja; terület pedig ezen 23 községnek 10,41 mfd, tehát a tvhatóság egy területének 82,88 %-ja.

Brassó szék és város.

A tvhatóság területén működik összesen: Orvos 27. Okleveles bába 8. Gyógyszertár 14. E szerint a tvhatóság területén 1 orvos 1,11 mfdre. — 3040 lakosra. okleveles bába 0,36 mfdre. — 954 lakos. 1 gyógyszerár 2,23 mfdre. — 5,935 kosra.

Ezek szerint Brassó ék és város területét illetőleg a következő statisztikai adatok állanak:

Van egészségügyi szénlyzet 21 községben, tehát a tvhatóság 23 községhez arányítva, a községek 91,30 %-ában.

Ezen 21 község 7751 lakossal bír, tehát a törvényhatóság összes lakosságának 93,76 %-ja, terület pedig ezen 1 községnek 25,22 mfd, tehát a törvényhatóság összes területének 80,43 %-ja.

(Folyt. köv.)

Háromszékmegye részvétíratá

— gróf Mikó Imre halála alkalmából — mélt. gr. Mikó Anna — özv. Hladi B. Wesselényi Józsefné urhölgyhöz: Kolozsvárt.

Méltóságos főnök!

Mély megindulással a hazafi érzés azon kettős fájdalommal, mely lenűntek, mint magyar polgárokat s Háromszék megyénk lakosait ért, fogadók azon leverő éesítést, hogy híd-végi gr. Mikó Imre önagyméltósága — nincs többé.

Nincs többé azon nagy hazafia Magyarországnak és különösen az erdélyi résznek, ki már ifjúságától fogva ngát a közügyeknek szentelve, ernyedetlen buzgómmal, megtörhetlen hűséggel és pazar áldatkészséggel munkálkodott hazánk és nemzetünk felvirágzásán, a felségség trón dicsőségén s Háromszék szülőföldének boldogításán.

S ha ezen magas szócéloknak szentelt életnek sikerdús végénél, egy ősi széky család utolsó tagja életében, s ösök hosszú sorának teljesen visszafénylött lecsőségének utolsó fényénél, midőn teljes kegllettel áldoz a nemzeti kegyelet; engedje meg méltóságod és mindazok, kiket legközelebbi rónság fűz Erdély ezen nagy halottjához, hogy szent íhletséggel közeledve ezen oly méltó fialomhoz, részvételjesen mondhasuk el milyájuk előtt, hogy ha mélyen is fáj a nagy ifjúnak testi felálála ezen szülőföldnek, mely őtoly büszkén nevező magának, szellemé itt vartköztünk ama kiolthatatlan hálában, mely emléke iránt érez minden háromszéki honpolc s melyet fenn fog tartani az idők végeig a tudományoknak ama büszke csarnoka, mely őt teremtet meg, midőn a sepsi szentgyörgyív. ref. tanoda létesítésére a szegényebbektől összerakott állíreket és forintokat ezereinek szdag adományával segéle sikerhez juthatni.

Ezen s más hasonló demeinek bár párányi hálás elismerésűl fűzja méltóságod a /- alatt tisztelettel idecsatt jegyzőkönyvi kivonatban kifejezését öszin érzelmeknek s biztosítását annak, hogy áromszék közérzlete nem fogja feledni soh nagy szülőknek érdemét s a legközelebbi utór is büszkén fogja

HIRETS.

Báró Szentkereszthy jószágán Me.-Katonában, 28 darab nagy ökör, 2 darab fejős bialy, 2 darab tehén, több sertés, 1 turmájuh továbbá:

Értekezhetni lehet Kateró Antal örökösével, agy gyám Müller
Mihály ural. Lakásuk Mező-Katona, u. p. Mocs.
(413) (2-2)

REGÉNY LEVELEKBEN.
Irta Cherbuliez Victor. Fordította Julia.
A két kötet ára 2 frt.

**Az Erdélyi Gazdasági-egylet egy tagjától.
Ára 40 kr.**

EZ ELŐTT
JOANOVITS G GYÖRGY
női és férfi divatüzletét
Évéve, bátorodom a n. érd. közönséggel tudatni, hogy még
a Raktárban levő nagy választékú divatczikkeket
gyári áron alól is elárulsom.
Kész női ruhák kaphatók és megrendelhetők.
Jánki Mihály.

BLAU és KANN
újban nyitott
telepében
Bécs
I., Babenbergerstrasse 1.
Pontos szolgálat vidékre utánvét mellett

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca